

Araştırma makalesi / Research article • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1009334

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersinin Klinik Uygulamasını Yapan Öğrencilerin Belirledikleri Hemşirelik Tanılarının Önem Sırasına Göre Değerlendirilmesi

Prioritized Evaluation of The Nursing Diagnoses Determined by The Students Performing the Clinical Practice of The Surgical Nursing Lecture

Çağla AYKİN¹ , Hatice Merve ALPTEKİN² , Nuray AKYÜZ²

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:

Ç.A. 0000-0002-7540-8575; H.M.A. 0000-0002-4544-7987;
N.A. 0000-0002-1552-4136

¹Istanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Öğrencisi, İstanbul

²Istanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, İstanbul

Sorumlu yazar / Corresponding author: Arş. Gör. Hatice Merve ALPTEKİN,
E-posta: imervealptekini@hotmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 13.10.2021

Kabul tarihi / Date of acceptance: 14.03.2022

Atf / Citation: Aykin, Ç., Alptekin, H.M. ve Akyüz, N. (2022). Cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin klinik uygulamasını yapan öğrencilerin belirledikleri hemşirelik tanıların önem sırasına göre değerlendirilmesi. *SBU Hemşirelik Dergisi*, 4(1), 1-6. doi: 10.48071/sbuhemsirelik1009334

ÖZ

Giriş: Hemşirelik, bireye ve topluma hizmet sunan toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve hastalık durumunda iyileştirmeyi amaçlayan, bilim ve sanata dayalı profesyonel kendini sürekli yenileyen bir meslek grubudur.

Amaç: Bu çalışma cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin klinik uygulamasını yapan öğrencilerin belirledikleri hemşirelik tanıların önem sırasına göre değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel yöntem kullanılarak yapılan çalışmada, bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Anabilim Dalı'nda 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim öğretim yılında Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Klinik Uygulamasını gerçekleştiren 156 öğrencinin hemşirelik bakım planları incelenmiş ve öncelikli tanıları belirlenmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin hazırladıkları hemşirelik bakım planları öncelik sırasına göre incelendiğinde; birinci tanı %26,9 (n:42) ile kanama riski, ikinci tanı %30,1 (n:47) ile enfeksiyon riski, üçüncü tanı ise %21,2 ile (n:33) akut ağrı olarak belirlendi.

Sonuç: Cerrahi hastalıkları dersini almış hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakım planlarında, kanama riski, enfeksiyon riski, akut ağrı gibi tanıları öncelikli olarak belirledikleri görüldü. Diğer tanıları belirlemede ve hastaları bütüncül olarak değerlendirmede sorun yaşadıkları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik bakım planı; hemşirelik öğrencisi; hasta tanılama.

ABSTRACT

Introduction: Nursing is a professional group that constantly renews itself, based on science and art, aiming to protect and develop the health of the society, providing services to the individual and the society, and to improve it in case of illness.

Aim: This project was studied to analyse the nursing diagnosis decided by the students performing the clinical practice of the surgical nursing lecture in priority order.

Method: In a research using illustrative and cross-sectional methods, the nursing care plans of 156 students who performed the Clinical Practice of Surgical Nursing in a foundation university Faculty of Health Sciences Department of Nursing in 2018-2019 and 2019-2020 academic years were examined and priority diagnoses were determined.

Results: When the nursing care plans realized by the students are examined in order of priority; first diagnosis was determined as the risk of bleeding with 26,9% (n:42), second diagnosis as the risk of infection with 30,1% (n:47), and the third diagnosis as the acute pain with 21,2% (n:33).

Conclusion: It was observed that nursing students who attended the surgical lecture determined bleeding risk, infection risk, and acute pain as the priority diagnoses in their nursing care plans. It can be said that they had problems about determining other diagnoses and evaluating the patients holistically.

Keywords: Nursing care plan, Nursing student, Patient diagnosis.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Hemşirelik, bireye ve topluma hizmet sunan toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve hastalık durumunda iyileştirmeyi amaçlayan, bilim ve sanata dayalı profesyonel kendini sürekli yenileyen bir meslek grubudur. Hemşirelik mesleği, araştırmalara önem veren rol ve sorumluluklarını benimseyen bir disiplindir (Karagözoğlu, 2005; Karaahmetoğlu ve Softa, 2018).

Hemşirelik mesleğinde uygulamalar esastır ve bu uygulamalara bilimsel bir kimlik ancak hemşirelik süreci ile kazandırılabilir (Zaybak, İsmailoğlu ve Özdemir, 2016). Lydia Hall tarafından ilk olarak 1955 yılında hemşirelik süreci ele alınmıştır (Avşar, Ögünç, Taşkın ve Burkey, 2014). Hemşirelik süreci; sağlıklı, hasta bireyin sağlığında bakım gereksinimlerini saptayan, her hastaya ona yönelik bakım verilmesinde kullanılan bireyin sağlığını olumsuz etkileyen sorunlara bilimsel yaklaşımla çözüm bulunmasına olanak sağlayan bir problem çözme yöntemidir (Karakovan ve Yeşilbalkan, 2004; Craven ve Hirnle, 2010).

Hemşirelik sürecini, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) "sağlıklı/hasta bireyin, ailenin ve toplumun bakım gereksinimlerinin /sorunlarının belirlenmesi, gerekli hemşirelik girişimlerinin planlanması, uygulanması ve sonucun değerlendirilmesi" olarak tarif etmektedir (Akansel ve Palloş, 2020; Aydın ve Akansel, 2013).

Hemşirelik süreci; verilerin toplaması, tanılanması, beklenen sonuçların oluşturulması, planlanma, uygulama, değerlendirme olmak üzere altı aşamadan oluşmaktadır (Uysal, Arslan, Yılmaz ve Alp, 2016; Yılmaz ve ark., 2019). Hemşirelik sürecinin ilk aşaması veri toplama. Veri toplama; sağlıklı/hasta bireyle ilk karşılaşıldığında başlar ve dinamik bir şekilde devam eder. Hasta bilgileri her zaman eksiksiz toplanmalıdır. Veriler toplandıktan sonra hemşirelik tanısı oluşturulmalıdır. Hemşirelik tanısı oluşturmada, Uluslararası platformda kullanılan hemşirelik tanılama terminolojisi Amerika Birleşik Devletleri'nde, Kuzey Amerikan Hemşirelik Tanıları Birliği (The North American Nursing Diagnosis Association) NANDA kullanılmaktadır (Özer ve Kuzu, 2006). Planlama aşamasında bireye yönelik bakım organize edilmektedir. Uygulama aşamasında ise bakım planında belirlenen hedefe ulaşmak için planlanan girişimler uygulamaya konulmaktadır. Son olarak değerlendirme aşamasında ise hastada planlanan sonuçlara ulaşıp ulaşılmadığı değerlendirilmektedir (Olmaz ve Karakurt, 2019). Hemşirelik sürecinin hastada istenen yararı oluşturabilmesi ve kaliteli bir hemşirelik bakımının sağlanması hemşirelik sürecinin her basamağının doğru bir şekilde uygulanması ile sağlanabilmektedir (Karakovan ve Yeşilbalkan, 2004).

Hemşirelik sürecinin basamaklarının oluşturulabilmesi için öğrenci hemşirelere ilk olarak yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, hızlı ve doğru karar verme becerilerinin öğretilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler ışığında hemşirelik eğiticileri hemşirelik sürecini oluşturmayı ve planlama yapmayı öğrencilerine öğretmelidir. Hemşirelik sürecinin önemi vurgulanmalı, hemşirelik mesleğinde profesyonelleşmeyi ve

ortak dil kullanımını hemşirelik bakım planı ile sağlayabilecekleri anlatılmalıdır (Karakovan ve Yeşilbalkan, 2004; Keski ve Karadağ, 2010; Şendir, Acaroğlu ve Aktaş, 2009). Tüm bu eğitime rağmen öğrenciler veri toplama, hemşirelik tanısı koymada sorunlar yaşamaktadırlar (Uysal ve ark., 2016). Yılmaz Sabancıoğulları ve Aldemir (2015) yaptıkları araştırmada öğrencilerin hemşirelik sürecinin veri toplama formunun anlaşılabilirliği ve uygulanması konularında güçlükler yaşadıklarını belirlemişlerdir (Yılmaz, Sabancıoğulları ve Aldemir, 2015). Keski ve Karadağ (2010) tarafından yürütülen araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin büyük bölümünün hemşirelik sürecinin basamaklarında sorun yaşadığını belirtmişlerdir (Keski ve Karadağ, 2010).

Özer ve Kuzu (2006) yaptıkları araştırmada, veri toplama bölümünde değerler-inanç, baş etme, cinsellik gibi alanlara az yer verildiği, hastalara konulan hemşirelik tanılarının daha çok bireyin fizyolojik boyutuyla ilgili olduğu saptanmıştır (Özer ve Kuzu, 2006). Erden, Deniz, Arslan ve Yurtseven (2018) yaptıkları araştırmada, değer, inanç, cinsellik, üreme gibi konularda öğrencilerin bilgi düzeyinin düşük olduğu belirlenmiştir (Erden, Deniz, Arslan ve Yurtseven, 2018). Aydın ve Akansel (2013) hemşirelik tanılarının NANDA taksonomisine uygunluğunu tayin etmek amacıyla hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, öğrencilerin hemşirelik tanılarının isimlendirilmesinde zorlandığı ve bazı tanıları diğerlerine göre daha fazla kullandıklarını belirlemişlerdir (Aydın ve Akansel, 2013).

Yapılan çalışmalar hemşirelik öğrencilerinin hasta tanılamada ve hemşirelik bakım planı hazırlamada yetersiz olabildiklerini göstermektedir. Özellikle ameliyat olan hastalarda hemşirelik tanılarının belirlenmesi ve uygulanması ameliyat sonrası dönemde ortaya çıkabilecek komplikasyonların önlenmesi için gereklidir (İlçe, Totur ve Özbayır 2010).

Amaç

Bu çalışma, cerrahi hastalıkları hemşireliği dersinin klinik uygulamasını yapan hemşirelik öğrencilerinin belirledikleri hemşirelik tanılarının önem sırasına göre değerlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

Araştırma, hemşirelik öğrencilerinin Cerrahi Hemşireliği dersi klinik uygulamasından sonra hazırladıkları hemşirelik bakım planlarındaki öncelikli hemşirelik tanılarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı ve kesitsel yöntem kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde yürütüldü.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın örneklemini 2018-2019 ile 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi için

hastanede klinik uygulamaya çıkan 156 öğrencinin yapmış olduğu hemşirelik bakım planları oluşturdu. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim üyeleri tarafından hazırlanan Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersine ait hasta tanılama formu kullanıldı. Bu form Roper, Logan Tierney' in Günlük Yaşam Aktiviteleri (GYA) modelinden yola çıkarak hazırlanmış bilgiler ile hastalardan veri toplamak için kullanılmaktadır. Ayrıca formun tanılama aşamasında NANDA'nın hemşirelik tanıları yer almakta ve öğrencilerden bu hemşirelik tanılarının öncelik sırasına göre sıralanması istenmektedir (Erden ve ark., 2018; Yılmaz ve ark., 2015).

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılacağı Bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Başkanlığı'na ve Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim elemanlarına araştırmanın amacı ve yöntemi ile ilgili bilgiler verilerek hem sözlü hem de yazılı izinler alınmıştır

Verilerin Toplanması

Çalışmanın yapıldığı Bir Vakıf Üniversitesi'nde Cerrahi Hemşireliği dersi kapsamında, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı öğretim üyeleri tarafından öğrencilere, Cerrahi Hemşireliği Dersi' nin ilk dersinden sonra iki ders saati süresinde, "Hasta Veri Toplama" ve "Hemşirelik Bakım Planı" formlarını nasıl doldurması gerektiği hakkında teorik ve uygulamaya yönelik ders verilmektedir. Klinik uygulamaların başlangıç haftasından son uygulama haftasına kadar, kliniklerde öğrencilere rehberlik edilerek formları doldurmaları sağlanmakta ve hastalarına uyguladıkları bakımlar süresince danışmanlık yapılmaktadır. Dönemin bitmesiyle, öğrencilerin hazırlamış oldukları hemşirelik bakım planları teslim alınmakta, değerlendirme sonrası arşive kaldırılmaktadır.

Çalışmada, 2018-2019 ve 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında Cerrahi Hemşireliği klinik uygulamasını tamamlamış ve hemşirelik bakım planını teslim etmiş olan öğrencilerin bakım planları Bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nün arşivinden gerekli izinler alındıktan sonra retrospektif olarak incelendi. Öğretim elemanları tarafından arşive kaldırılan hemşirelik bakım planları araştırmacılara teslim edildi ve araştırmacılar tarafından öğrencilerin hazırladıkları hemşirelik bakım planlarından hasta tanıları ve öncelik sıraları belirlendi.

Verilerin Değerlendirilmesi

Katılımcıların; yaş, cinsiyet, okudukları yıl ve öncelikli olarak belirledikleri hemşirelik tanıları araştırmanın verilerini oluşturdu. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 21.0 (Statistical Package For Social Science) paket programı kullanıldı. Araştırmada tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerden; ortalama, standart

sapma, yüzde ve frekans dağılımı kullanıldı (Erden ark., 2018).

Bulgular

Çalışmaya cerrahi kliniklerinde uygulama yapan ve hemşirelik bakım planlarını teslim eden 156 öğrenci dahil edildi. Öğrencilerin %55,1'sinin (n:86) kadın, %44,9'inin (n:70) erkek olduğu; %52,6'sinin (n:82) 2018-2019 eğitim öğretim yılında hemşirelik bakım planlarını hazırladıkları belirlendi (Tablo 1).

Öğrencilerin %44,2'sinin (n:69) genel cerrahi kliniğinde olmak üzere 7 ayrı klinikte uygulama yaptıkları görüldü (Tablo 1).

Tablo 1: Bireysel Özellikler

Değişkenler	Sayı	%
Cinsiyet		
Erkek	86	55,1
Kadın	70	44,9
Eğitim yılı		
2018-2019	82	52,6
2019-2020	74	47,4
Servis		
Genel Cerrahi	69	44,2
Çocuk Cerrahi	2	1,3
Kalp Damar Cerrahi	39	25
Transplantasyon	13	8,3
Ortopedi	6	3,8
Yoğun Bakım	24	15,4
Plastik Cerrahi	3	1,9
Toplam	156	100

Öğrencilerin hazırladıkları hemşirelik bakım planlarındaki tanıları öncelik sırasına göre incelendiğinde; ilk sırada %26,9 (n:42) ile kanama riski, ikinci sırada %30,1 (n:47) ile enfeksiyon riski, üçüncü sırada ise %21,2 ile (n:33) akut ağrının yer aldığı belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2: Hemşirelik Tanılarının Öncelik Sırası

Hemşirelik Tanıları	1.Tanı		2.Tanı		3.Tanı	
	n	%	n	%	n	%
Kanama riski	42	26,9	26	16,7	23	14,7
Enfeksiyon riski	34	21,8	47	30,1	20	12,8
Akut Ağrı	29	18,6	19	12,2	33	21,2

Cerrahi hemşireliği dersi klinik uygulamasında; genel cerrahi, kalp damar cerrahisi ve yoğun bakım kliniklerinde daha fazla öğrencinin hemşirelik bakım planı teslim ettiği belirlendi. Genel cerrahi kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin %26,1'i (n:18) birinci tanı olarak kanama riski, %29'u (n:20) ikinci tanı olarak enfeksiyon riski, %18,8'i (n:13) üçüncü tanı olarak akut ağrı tanısını öncelikli tanı olarak belirledikleri görüldü (Tablo 3).

Kalp damar cerrahisi kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin %33,3'ünün (n:13) birinci tanı olarak kanama riski,

Tablo 3: Kliniklere Göre Hemşirelik Tanılarının Öncelik Sırası

Klinikler	1.Tanı		2.Tanı		3.Tanı	
	n	%	n	%	n	%
Genel Cerrahi						
Kanama Riski	18	26,1				
Enfeksiyon Riski			20	29		
Akut Ağrı					13	18,8
Kalp Damar Cerrahisi						
Kanama Riski	13	33,3				
Enfeksiyon Riski			14	35,9		
Akut Ağrı					10	25,6
Yoğun Bakım						
Enfeksiyon Riski	7	29,2				
Deri Bütünlüğünde Bozulma Riski			5	20,8		
Akut Ağrı					4	16,7

%35,9'unun (n:14)) ikinci tanı olarak enfeksiyon riski, %25,6'sinin (n:10) üçüncü tanı olarak akut ağrı tanısını koydukları saptandı (Tablo 3).

Yoğun bakım kliniğinde uygulama yapan öğrencilerin ise %29,2'inin (n:7) birinci tanı olarak enfeksiyon riski, %20,8'i (n:5) ikinci tanı olarak deri bütünlüğünde bozulma riski, %16,7'si (n:4) üçüncü tanı olarak akut ağrı tanısını koydukları belirlendi (Tablo 3).

Tartışma

Cerrahi hemşireliği dersi klinik uygulamasını tamamlayan 156 öğrenci üzerinde yapılan bu çalışmada; öğrenci hemşirelerin öncelik sırasına göre inceledikleri tanıları belirlendi. Birinci tanı %26,9 ile kanama riski ikinci tanı %30,1 ile enfeksiyon riski, üçüncü tanı ise %21,2 ile akut ağrı olarak belirlendi.

Benzer şekilde Erden ve ark. (2018) cerrahi kliniklerde öğrencilerle yaptığı çalışmada; enfeksiyon riski (%71,1), akut ağrı (%66,8), anksiyete (%41,1), deri bütünlüğünde bozulma (%32,3), uyku düzeninde bozukluk (%31,2), aktivite intoleransı (%28,9), dengesiz beslenme (%28,6), konstipasyon (%22,0) ve bilgi eksikliği (%18,8) en fazla konulan hemşirelik tanıları olarak belirlemişlerdir (Erden ve ark., 2018).

Uysal ve ark. (2016) hemşirelik ikinci sınıf öğrencilerinin bakım planları üzerinde yaptığı çalışmada ise; öğrencilerin en fazla koydukları hemşirelik tanıları, "enfeksiyon riski, uyku örüntüsünde rahatsızlık, akut ağrı, anksiyete, vasküler travma riski, bilgi eksikliği, sağlığı sürdürmede etkisizlik, öz bakım eksikliği, travma riski, düşme riski, kanama riski ve aktivite intoleransı" olarak saptamışlardır (Uysal ve ark., 2016). Noh ve Lee'nin (2015) hemşirelik öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada; bilgi eksikliği, hipertermi, konstipasyon, akut ağrı ve cilt bütünlüğünde bozulma en fazla kullanılan tanıları olduklarını belirlemişlerdir (Noh ve Lee, 2015). Yılmaz ve ark.'nın (2015) yapmış oldukları çalışmada, hemşirelik ikinci sınıf öğrencilerinin en fazla, enfeksiyon riski, ağrı ve uyku düzeninde bozulma tanılarını seçtikleri belirlenmiştir (Yılmaz ve ark., 2015). Tambağ ve Can (2014) dahili ve cerrahi servislerinde klinik uygulama yapan öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada, en fazla "ağrı, anksiyete ve enfeksiyon riski" tanılarını seçtikleri saptanmıştır

(Tambağ ve Can, 2014). Aydın ve Akansel'in (2013) öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında, "enfeksiyon riski, akut ağrı, anksiyete, aktivite intoleransı, dengesiz beslenme, beden gereksiniminden az beslenme ve konstipasyon" tanıları en çok kullanılmıştır (Aydın ve Akansel, 2013).

Taşdemir ve Kızılkaya (2013) dahili ve cerrahi kliniklerde uygulama yapan son sınıf hemşirelik öğrencilerinin değerlendirdiği çalışmada; öğrencilerin genellikle "enfeksiyon riski, uyku örüntüsünde rahatsızlık, anksiyete, aktivite intoleransı" tanılarını kullandıkları belirlenmiştir (Taşdemir ve Kızılkaya, 2013). Palese, Silvestre, Valoppi ve Tomietto (2009) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin en sık kullandığı tanıları "hareketlilikte bozulma, banyo yapma ve bireysel hijyende yetersizlik, deri bütünlüğünde bozulma, akut ağrı, etkisiz hava yolu açıklığı, malnutrisyon, kilo kaybı, öz-bakım eksikliği sendromu, enfeksiyon riski, anksiyete ve etkisiz solunum örüntüsü" olduğunu bulmuşlardır (Palese, Silvestre, Valoppi ve Tomietto, 2009).

Bu çalışmada en sık kullanılan hemşirelik tanılarının başka çalışmalarda da saptanmış sıkça kullanılan hemşirelik tanıları ile emsal olduğu görüldü. İkinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin daha çok ani gelişen, hasta tarafından ifade edilebilen, gözlemlenebilen, fizyolojik süreçlerin yer aldığı tanıları odaklandıkları belirlendi. Sistemsel olarak hastaları net değerlendiremedikleri bunun nedeninin ise, fizyopatoloji içeren konular ve hastalıkların üçüncü sınıftan itibaren öğrenilmeye başlanması olduğu söylenebilir. Uzun vadeli sorunlara yönelik çözüm bulmada yetersiz oldukları saptandı.

Bu çalışmada öğrencilerin, cinsellik, inanç, sosyal izolasyon ve korku gibi daha soyut kavramlar ve psikososyal boyutlara yönelik daha az hemşirelik tanısı konulduğu belirlendi. Uysal ve ark. (2016) öğrenciler üzerinde yaptığı çalışmasında, öğrencilerin topladığı verilerin %64,2'sinde cinsellik-üreme alanıyla ilgili verilerin olmadığı ve %35,8'inde ise toplanan verilerin az olduğunu ortaya koymuşlardır (Uysal ve ark., 2016). Babadağ, Kaya ve Esen (2004) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin cinsel işlev bozukluğu ile ilgili hemşirelik tanısını oluşturmadıkları görülmektedir (Babadağ, Kaya ve Esen, 2004). Paans, Sermeus, Nieweg ve Van der Schans (2010),

öğrencilerin doğru tanıyı belirlemek için bilgi kaynaklarını değerlendirmediklerini ve akıl yürütme becerilerini aktif kullanmadıklarını ortaya koymuştur. Öğrenci hemşirelerin çokça kullandığı hemşirelik tanılarını tespit etmek amacıyla yapılan farklı bir çalışmada da cinsellik, inanç ve değerler ile ilgili tanıların bulunmadığı ortaya konmuştur (Paans, Sermeus, Nieweg ve Van der Schans, 2010). Bu bilgiler ışığında, öğrencilerin veri toplamakta zorlandıkları durumlar değerlendirilerek çözüm konularına ilişkin nasıl yaklaşımda bulunacağı ve uygulama yapılacağına yönelik planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, 2018-2019 ile 2019-2020 eğitim öğretim yıllarında Cerrahi Hemşireliği dersi alan öğrencilerde yapılması, çalışmaya başka bir fakülte ya da daha önceki yıllara ait hemşirelik tanılama formları dahil edilememesi nedeniyle sonuçlar tüm öğrencilere genellenemez.

Sonuç

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersi almış hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakım planlarında, kanama riski, enfeksiyon riski, akut ağrı gibi tanıları öncelikli olarak belirlediği diğer tanıları belirlemede ve hastaları bütüncül değerlendirmede sorun yaşadıkları görülmektedir.

Eğitim, öğrenme sürecinde öğrenilen bilgiler öğrencinin meslek hayatı boyunca ona kılavuzluk edecek ve mesleğin bilimsel bilgi ışığında gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Buna bağlı olarak, hemşire eğitimciler, hasta bireyin kapsamlı bakımını sistematik bir yaklaşımla, daha fazla süre ayırarak, klinikte farklı vakalar üzerinde öğrencilerine aktararak uygulamalı ve klinikteki hemşireler ile iş birliği içinde olmalıdırlar. Ayrıca eğitimin, dinamik, yeni bilgiler ışığında, teknolojiye uygun olarak yapılması önerilmektedir. Bu çalışmanın hemşirelik eğitiminin diğer sınıf aralıkları ile yapılması da öğrencinin gelişimini değerlendirme açısından önemlidir. Hatta sınıflara göre ilk öncelikli belirlenen tanıların araştırılması önerilmektedir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı, Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan alınmıştır (Tarih:29.03.2019 ve Sayı No:27).

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı ÇA, HMA, NA; Veri Toplama /Literatür Tarama ÇA, HMA; Verilerin Analizi ve Yorumlanması ÇA, HMA; Makalenin Hazırlanması ÇA, HMA; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi ÇA, HMA, NA .

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Kaynaklar

- Akansel, N., Palloş, A. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin bakım planı hazırlamada yaşadıkları güçlüklerin kök nedenlerinin incelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2),269-275.
- Avşar, G., Ögünç, E.A., Taşkın, M., Burkey, F.Ö. (2014). Hemşirelerin hasta bakımında kullandıkları hemşirelik süreci uygulamalarının değerlendirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(4),269-277.
- Aydın, N., Akansel, N. (2013). Determination of accuracy of nursing diagnoses used by nursing students in their nursing care plans. *International Journal of Caring Sciences*, 6 (2),252-257.
- Babadağ, K., Kaya, N., Esen, F. (2004). Öğrencilerin NANDA hemşirelik tanılarını belirleme durumlarının saptanması. *Hemşirelik Formu*, 7(3),37-41.
- Craven, R.F., Hirnle, C.J. (2010). *Fundamentals of nursing. human health and function. fourth edition.* lippincott. Williams and Willkins. Philadelphia, (pp:126-137).
- Erden, S., Deniz, S., Arslan, S., Yurtseven, Ş. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi uygulamalarında hemşirelik tanılarını belirleme düzeylerinin incelenmesi. *Van Tıp Dergisi*, 25(2),108-112.
- İlçe, A., Totur, B., Özbayır, T. (2010). Beyin tümörlü hastaların uluslararası NANDA hemşirelik tanılarına göre değerlendirilmesi: Bakım önerileri. *Journal of Neurological Sciences*, 27(2),178-184.
- Karahmetoğlu, G.U., Softa, H.K. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin Kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4),256-263.
- Karagözoğlu, Ş. (2005). Bilimsel bir disiplin olarak hemşirelik. *C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 9 (1),6-14.
- Karakovan, A., Yeşilbalkan, U.Ö. (2004). Öğrencilerin nörolojik hastalarda saptadıkları Nanda hemşirelik tanılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 7(3),1-8.
- Keski, Ç., Karadağ, A. (2010). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin hemşirelik süreci hakkındaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 12(1), 41-52.
- Noh, H.K., Lee, E. (2015). Relationships among NANDA-I diagnoses, nursing outcomes classification, and nursing interventions classification by nursing students for patients in medical-surgical units in Korea. *International Journal of Nursing Knowledge*, 26(1),43-51.
- Olmaz, D., Karakurt, P. (2019). Hemşirelerin bakım verirken hemşirelik sürecini bilme ve uygulama durumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 12(1),3-14.
- Özer, G.F., Kuzu, N. (2006). Öğrencilerin bakım planlarında hemşirelik süreci ve NANDA tanılarını kullanma durumları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 22(1),69-80.
- Paans, W., Sermeus, W., Nieweg, R., Van der Schans, C. (2010). Prevalence of accurate nursing documentation in patient records. *Journal of Advanced Nursing*, 66(11),2481-2489.
- Palese, A., De, Silvestre, D., Valoppi, G., Tomietto, M. (2009). A 10-year retrospective study of teaching nursing diagnosis to baccalaureate students in Italy. *International Journal of Nursing Terminologies and Classifications*, 20(2),64-75.

- Şendir, M., Acaroğlu, R., Aktaş, A. (2009). Hemşirelik yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin hemşirelik sürecine ilişkin bilgi ve görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 17(3),166-173.
- Taşdemir, G., Kızılkaya, M. (2013). Evaluation of NANDA nursing diagnoses of health care college final year students during the clinical application of the mental health and disease nursing course. *Journal of Human Sciences*, 10(1),246-257.
- Tambağ, H., Can, R. (2014). Öğrencilerin psikiyatri hemşireliği dersi uygulamalarında Nanda hemşirelik tanılarını belirleme düzeylerinin değerlendirilmesi. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hemşirelik E-Dergisi*, 2(3),12-20.
- Uysal, N., Arslan, G.G., Yılmaz, İ., Alp, F.Y. (2016), Hemşirelik ikinci sınıf öğrencilerinin bakım planlarındaki hemşirelik tanıları ve verilerin analizi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(5),139-143.
- Yılmaz, A.A., Gençer, E., Seçkin, Ç., Akyüz, H.F., Güven, T.K., Gözütok, S. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin veri toplama aşamasına ilişkin görüşleri ve yaşadıkları güçlükler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 22(4),231-238.
- Yılmaz, T.F., Sabancıoğulları, S., Aldemir, K. (2015). The opinions of nursing students regarding the nursing process and their levels of proficiency in Turkey. *Journal of Caring Sciences*, 4(4),265-275.
- Zaybak, A., İsmailoğlu, G.E., Özdemir, H. (2016). Hemşirelerin hemşirelik süreci uygulamasında yaşadıkları güçlüklerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4),269-277.